

**Predstavljanje „Studije o preprekama u obrazovanju u Crnoj Gori, romska i egipćanska djeca“
21. jun 2013. godine**

Poštovani gospodine Perks, uvaženi predstavnici i predstavnice romskih NVO, organizacija civilnog društva i medija,

Pričinjava mi veliko zadovoljstvo što smo danas u prilici da se upoznamo sa nalazima Studije o preprekama u obrazovanju romske i egipćanske djece koja će nam ukazati na ključne probleme zbog kojih značajan broj ove djece ostaje van sistema obrazovanja u Crnoj Gori.

Na početku želim da naglasim da je u protekloj deceniji preduzet niz mjera i aktivnosti u cilju unaprijeđenja položaja Roma i Egipćana i njihove integracije u crnogorsko društvo koje su rezultirale veoma značajnim i vidnim, ali ne i dovoljnim, pozitivnim promjenama. Iako su postignuti određeni rezultati u primjeni Strategije za poboljšanje položaja Roma i Egipćana, očekivani pomaci u pogledu poboljšanja ukupnog položaja romske i egipćanske zajednice kao kolektiviteta su još uvijek nedovoljni. Za promjenu ovakvog stanja, odnosno unaprijeđivanje položaja Roma i Egipćana, kao i potpune uključenosti u društveni, ekonomski, kulturni i politički život potrebno je dosljedno sprovođenje definisanih državnih politika ali i multisektorski pristup ovom pitanju.

Još uvijek prisutna stigma i diskriminacija prema romskoj i egipćanskoj populaciji je jedan od glavnih prepreka za njihovo puno uključivanje u sistem obrazovanja. Pored toga, siromaštvo, uslovi stanovanja, tradicija, maloljetni i prisilni brakovi takođe doprinose njihovoj isključenosti iz školskog sistema.

Međutim, važno je istaći da se broj romske i egipćanske djece u osnovnom obrazovanju povećava iz godine u godinu, pa je tako u školskoj 2012/2013 u osnovnim školama upisano 1853 učenika/ca ove populacije. U istom periodu broj upisanih srednjoškolaca je 75. Takođe, poslednjih godina je značajno povećan i broj pripadnika romske i egipćanske populacije koji nastavljaju školovanje na visokoobrazovnim institucijama. Trenutno, na fakultetima u Crnoj Gori studira devet studenata pripadnika ove populacije.

Veoma je značajno kontinuirano sprovođenje aktivnosti desegregacije, naročito djece sa Kampa Konik, prevencije napuštanja školovanja kroz praćenje pohađanja nastave, obuke zaposlenih, te svih neophodnih aktivnosti u cilju pune uključenosti romske i egipćanske djeca u obrazovni sistem. U saradnji Ministarstva za ljudska i

manjinska prava i Ministarstva prosvjete i u 2012. godini obezbijedeni su 882 kompleta udžbenika za sve učenike RE populacije koji su upisani u I, II i III razred osnovne škole na teritoriji cijele Crne Gore. Takođe, nastavljen je i program stipendiranja i pomoći u obrazovanju za sve srednjoškolce i studente.

Obrazovanje je jedan od ključnih faktora integracije osjetljivih grupa stanovništva u društvo te stoga mi kao država treba da intenzivnije radimo na uklanjanju prepreka u pristupu obrazovanju kako bi sva romska i egipćanska djeca bila obuhvaćena obrazovnim sistemom u Crnoj Gori. Stoga vjerujem da će nalazi ove Studije poslužiti kao dobar osnov za dalje kreiranje politika u oblasti pune integracije romske i egipćanske populacije u crnogorsko društvo.

Principi zabrane diskriminacije i jednakosti pred zakonom su osnovni preduslovi za uživanje svih ljudskih i manjinskih prava, ali nijesu dovoljni za obezbjeđenje faktičke jednakopravnosti manjine sa većinom, posebno za zaštitu posebnog manjinskog identiteta. Ostvarivanje osnovnih ljudskih prava i ukupno poboljšanje položaja Roma i Egipćana ima i višestruke koristi za ukupno crnogorsko društvo. Uravnotežen ekonomski i socijalni razvoj, dodatni su stimulans za težnju Crne Gore kao multietničke demokratske države ka širim integrativnim procesima.

Na kraju želim da istaknem da je Crna Gora u srijedu preuzela predsjedavanje regionalnom inicijativom „Dekada uključenja Roma 2005-2015“ od Republike Hrvatske. Predsjedavanje Dekadom ćemo iskoristiti da kroz povezivanje najvažnijih aktera u raspravi o postojećim praksama Dekade i dostupnim prilikama koje pružaju druge međunarodne inicijative, nastavimo i ojačamo napore i aktivnosti koje će dati novi postićaj u pogledu postojećih međunarodnih inicijativa za uključivanje Roma. Naši osnovni prioriteti ići će u pravcu obrađivanja tema kao što su rješavanje pravnog statusa, antidiskriminacija sa posebnim naglaskom na suzbijanje nasilje nad ženama, učešće mladih Roma u procesima Dekade, kao i zaštita kulturnog i jezičkog identiteta.

Siguran sam da ćemo zajedničkim naporima svih relevantnih faktora u društvu učiniti da Romi i Egipćani u potpunosti uživaju garantovana ljudska prava i slobode. U tom smislu, spremni smo da aktivno radimo na uklanjanju svih prepreka u oblasti obrazovanja, kao prioritnog pitanja za punu integraciju Roma i Egipćana u crnogorsko društvo.

Hvala!